



Biblioteket i Älvsbyn med vår Forskarhörna och Forskargrotta. Öppet Hus måndagar 16.30-18.30 samt onsdagar 13.00-15.00.

OBS Julledigt OBS hela december-20 januari

Höstterminen till ända

Kan konstatera att hösten varit mycket innehållsrik och rolig. Vår utflykt till Sikfors Lantbruksmuseum blev lyckad och deltagarna tyckte att det var intressant med alla gamla saker. Jag vill passa på att tacka fru Stenvall för hennes fina guidning.

Vi har också haft två studiecirkelar i höst, en i släktforskning och en i Disgen. Tack till de som ställt upp som biträdande cirkelledare och Faddrar, samt tack till alla deltagare, ni har varit så engagerade och duktiga.

Vår fotoutställning från i somras har resulterat i en fotokalender för 2014. Tretton av bilderna från utställningen finns med och vi säljer den till självkostnadspriset 100 kr.

För övrigt så har Öppet-Hus-Tiderna i Forskarhörnan varit välbesökta i höst. Nya sköna stolar att sitta på har vi dessutom fått, så kaffet och småpratet har känts extra trevligt.

Vi har lyckats få tag i videofilmen om Brasilien-emigranterna, nu med bättre kvalitet både ljud och bildmässigt. Den har vi tänkt visa er vid lämpligt tillfälle. Den heter "Inte långt från Rio de la Plata" och har visats på TV för många år sedan.

Blickar vi in i framtiden så kan vi konstatera att vi måste göra något åt vår hemsida. Den har många besökare, och då gamla bilder är föreningens signum, så kan vi säga att teknikvecklingen talar för att vi måste förnya oss. Men detta får vi återkomma till nästa år.

Jag önskar alla en skön och rofylld Jul- och Nyårshelg, så ses vi igen när Forskarhörnan öppnar igen i januari 2014.

Carin Blom
Ordförande



Innehåll:

	sidan
Från ordföranden	1
Telefonlista, styrelsen	2
Kursverksamheten	2
Vid minnenas grind	3
Julklappstips	3
Forskarrön	4
Nyforsprojektet	5
Efterlysning	5
Kåseri	6-7
Tidningsurklipp PT	8-9
Brasilienfararna	10-12
Bild ang. föreg. nr.	13
Gamla foton	14
Gamla foton efterlysning	15
Artikel PT, Sten Losenborg ...	16-17

Hej mina forskarvänner!

Ytterligare ett nytt nummer av vår medlemstidning, tycker att jag nyss skrev det förra.

Hoppas att det är något som intresserar er.

En önskan är att fler skulle komma med förslag på artiklar till Byabladet, eller andra önskemål.

Denna gång har jag med glädje fått en krönika att publicera. Ser fram emot fler sådana. Det har minsann varit full verksamhet i vår hörna i höst, både på öppettiderna, och när jag besökt biblioteket andra tider har det varit släktforskare där. Jag ser med glädje att hörnan nyttjas fullt ut.

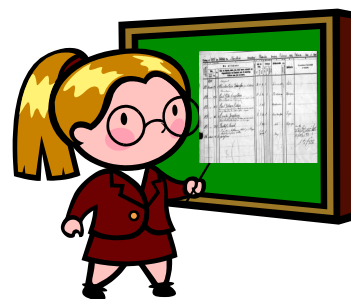
För övrigt har vi full sysselsättning, vi har från Vidsel erhållit en samling med intervjuer som vi håller på att renskriva.

Bengt Bergman tillsammans med en son har skannat av dagböcker som en farbror till honom Karl August Bergman skrivit. Böckerna är delvis skrivna som anteckningar i kalendrar. Anteckningar börjar år 1913 och sträcker sig till 1949. De är sparade i PDF-filer, skriver man ut dem blir det smått och svårläst, men jag håller på att skriva ut det i läsvänligare format. För de som är intresserade av något visst årtal kan vi skicka det via e-post.

Allt eftersom det blir klart sätts det i en pärm i forskarhörnan.

Men det kommer att ta sin tid.

Gun



Telefonlista till styrelsen:

Ordf.: Carin Blom Tel: 0929- 559 20
Vice ordf.: Britt Norman Tel: 0929- 559 69
Kassör: Catharina Berggren Tel: 0929- 122 74
Sekr Inger Torgersson Tel: 0929- 559 53
Ledam Åke Engman Tel: 0929- 554 37
Ledam Ann-Sofie Öberg Tel: 0929- 551 42
Ledam Roland Sundberg Tel: 0929- 128 78

Ers. Gun Jonsson Tel: 0929- 124 62
Ers: Tomas Granström Tel: 0929- 128 22
Ers. Kerstin Strömgren Tel: 0929- 102 50
Ers. Inger Boström Tel: 0929- 620 70
Ers. Siv Östman Tel: 0929- 125 76

Revisor: Runo Bergqvist Tel: 0929- 108 94
Rev.ers: Bo Öhlund Tel: 0929- 554 40

Valberedning:

Samk. Tore Lundgren Tel: 0929- 126 14
 Helena Stenberg Tel: 0929- 610 31
 Lena Jonsson Tel: 0929- 558 90

Kursverksamheten hösten 2013

Vi har haft två cirklar i höst, "släktforskning för nybörjare" och "Disgen".

Båda har fyllts med vetgiriga elever och intresset har varit på topp. Disgenkursen har fått lite annan utformning, med en nedbantad kursbok som deltagarna uppskattade. Redan nu börjar listorna med intresseanmälningar för kurserna på vårterminen 2014 att fyllas, så behovet av utbildning verkar vara stort.

Vi tackar alla deltagare för deras engagemang, och ett stort tack till de medlemmar som ställt upp som biträdande cirkelledare och "Faddrar".

Carin

Vid minnenas grind

Taktfullt jag går över hygget
plockar ett bär här och var,
söker den gamla stigen
som jag gått i barndomens dar.
Söker den plats där stugan stod
låg och vänlig och grå,
Där tegarna mödosamt odlats
när alla vi barn var små.

Så får jag syn på "berget"
ett flyttblock, jag minns det ju
från barndomens äventyrslekar
fast borta är skogen nu.
Jag stannar och söker stigen,
den är jämnad med bandtraktor den
över sten och grenar jag hittar
vägen till mitt gamla hem.

Åkern som gav korn till brödet
är igenväxt av buskar och sly,
men det låg ju litet avsides
ej ens i en avfolkningsby.
Det låg så tyst och ensamt,
men där fanns harmoni och ro
bland fattigdomen fanns den
vår tillit, föräldrarnas tro.

Här nere låg stugan, vid bäcken
där borta vår slättermyr,
till rester av vår enkla eldstad
min tanke tillbaka flyr.
Här satt min Far och läste
med eldsken mot garvad kind,
läste ur skriften för barnen.
Jag bugar vid minnenas grind.

(Berta Stjernberg)

Insänt av Birgit T. Nilsson



Inför julen, här julklappstips

Tips :

Köp en byabok! "Byar i södra Älvsbyn".

Än har vi några böcker kvar.

Ring Åke: 0929-554 37

eller Gun 070-320 77 56



OBS!

Hela behållningen går oavkortat till Älvsbyns
Forskarförening.

DÖDSANNONSER PÅ USB

Dödsannonser och inbjudningar till begravningar
Vår senaste utgåva av kopierade Dödsannonser och
Inbjudningar till begravningar, fram till 1970, in-
samlade från privatpersoner klar till försäljning.
Den här gången har vi lagt dem på ett USB-minne.
Mappen innehåller 2 469 dokument, var av ca: 385
inbjudningar till begravningar och resten dödsan-
nonser på avlidna Älvsbybor.

Den äldsta annonsen är från 1890, det finns också
en avskrift av annons införd i Norrbottens Posten
1881.

Priset är 200 kr/st och kan beställas genom e-post
till Britt Norman, britt.norman@telia.com eller Ann-
Sofie Öberg, fia.oberg@alvsbyn.com

För postförsändelse tillkommer 20:- i porto.

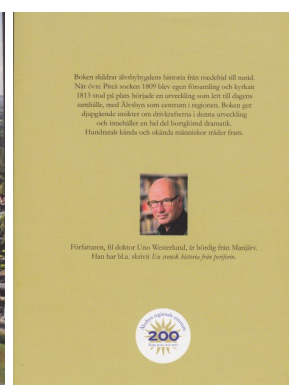
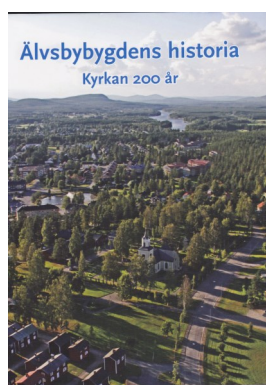
Den kommer även att finnas till försäljning på våra
öppettider i forskarhörnan.

USB-minnet är på 4 GB, annonserna är på ca:1 GB.

Älvsbyns Forskarförening säljer även jubileumsbo-
ken "Älvsbybygdens historia, kyrkan 200 år."

Vi har böcker kvar.

Bra julklapp till utflyttade Älvsbybor t.ex.

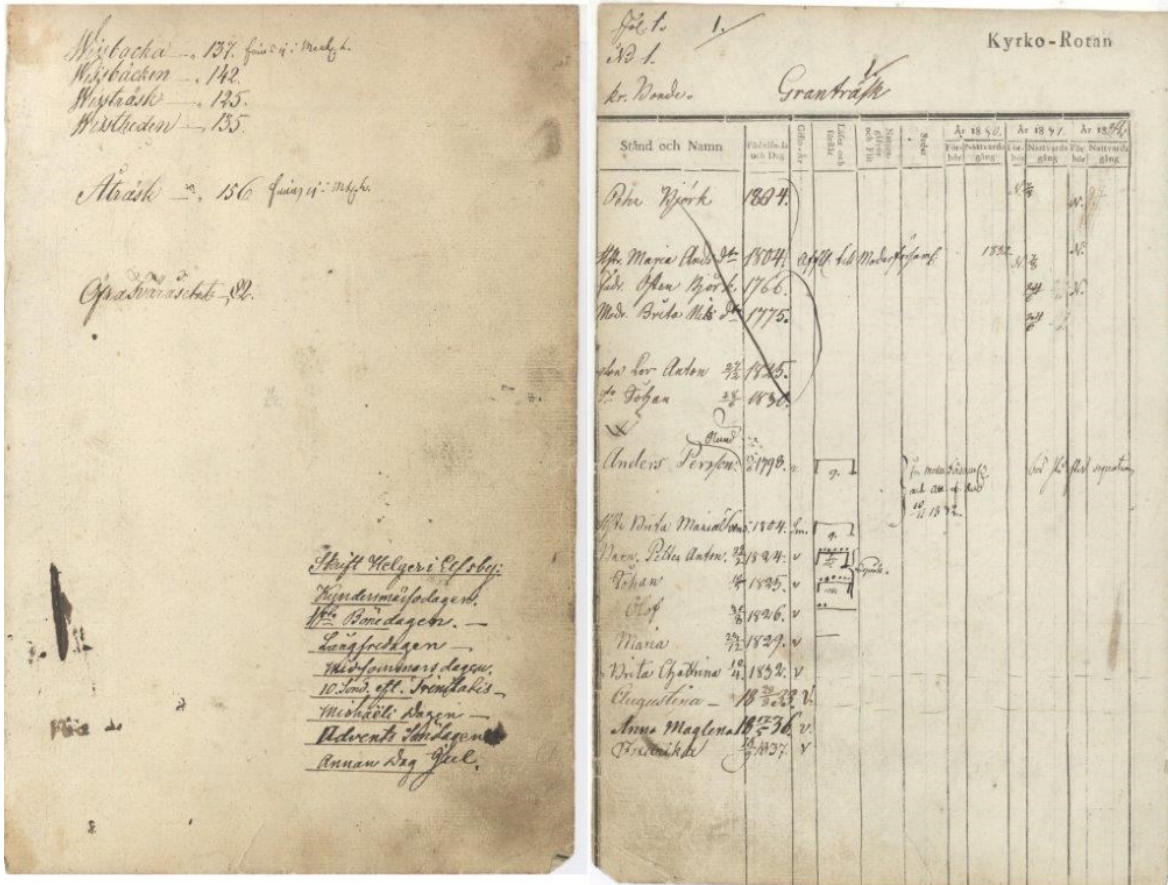


Forskarrön.....

När vi i föreningen lär ut och hjälper andra att forska så betonar vi vikten att gå till originalkällorna och följa det som står där, man ska inte till 100 procent lita på andrahandsuppgifter. MEN det händer tyvärr missöden även i originalkällorna.....

Sidor i kyrkboken kan vara borta, vi har kommit över ett blad som rivits ur. Sidan är inskickad till landsarkivet, men vi skannade förstås av det innan det skickades, och här är sidorna.

Det gäller Älvsbyns församling 1:a sidan i Granträsk år 1880



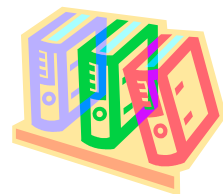
Mindre byar eller enstaka gårdar, kan också hamna lite fel. Det gäller att dubbelkolla. Sök även på närliggande småbyar eller gårdsnamn.

Det finns även en kopia i forskargrottan i Biblioteket.

Vill påminna er som bor i närheten eller besöker Forskarhörnan. Det finns en hel del pärmar med tidningsurklipp. Många intressanta klipp. Några från styrelsen sitter och sorterar det i pärmar.

OBS ingen hemlåning.

Vi saknar fortfarande några böcker från Grottan, böcker som vi fått i gåva eller köpt in. Bland annat: "Hilda från Krokträsk-ett fängslade kvinnoliv-" av Britt Marie Andersson. "Bodellisterna och den stora skolstriden" av Folke Öberg.



Nyfors-projektet

I november bildades en projektgrupp bestående av Tore Lundgren, Åke Engman, Börje Isaksson, Anders Öberg och Carin Blom, för att forska på Nyfors. Tanken är att det hela ska utmytna i ett häfte där vi beskriver verksamheten vid Nyfors såg, hyvleri och kvarn, samt människorna och övrig verksamhet som bedrivits där. Flera av deltagarna har under lång tid samlat på sig material om Nyfors som vi nu vill sammanställa och publicera. Vi fick också nyligen ta emot 77 stycken brev från slutet av 1800-talet som behandlar verksamheten vid sågen under den tid Patron Hedqvist ägde den. Men man kan aldrig få för mycket material, så har du något liggande, bilder tex, så kontakta gärna någon av projektdeltagarna.

Efterlysning.



Var fanns Carl Oskar Bergmans bibel?

Helt plötsligt under den gångna sommaren fick min tremänning Elsy Gustavsson i Piteå ta emot den bibel som tillhört min farfar. Den hade för länge sedan hittats av en Luleåforskare, Frank Bergman då han i egenskap av sjukvårdare vid Lv7 i Luleå varit inkallad till en repövning som hade varit lokaliserad ”någonstans i Älvsbytrakten”. Frank har ännu inte, trots ihärdiga försök, lyckats vare sig tid- eller ort-bestämma denna övning. Förbandet som han tillhörde hade varit förlagt till en obebodd bondgård och Frank hade i egenskap av sjukvårdare fått disponera bostadshuset som kunde hållas varmt. När han gick ”husesyn” så fann han denna bibel och ett antal gamla fotografier som han då tog tillvara. Han bedömer att det tidsmässigt bör ha varit omkring 1980 men osäkerhetsmarginalen är stor. Bibeln är således i Elsy Gustavssons förvar. Fotografierna har lämnats till Piteå forskarförening där de skannats och registrerats. Tre av bilderna visas här nedan.

Nu ber jag Älvsby forskarförenings medlemmar och alla som läser föreningens medlemsblad om hjälp. Var kan Frank Bergman ha varit förlagd och när var det? Kanske kan fotografierna ge någon ledtråd.

Jag tackar i förväg för alla tips och förslag som ni kommer att lämna.

Bengt Bergman



Kåseri

Gammal man gör så gott han kan, men ibland går det riktigt illa.

Den 8 november hade jag planerat en resa till Norrbotten för att återuppliva och befästa de gamla kontakterna. Som planerat tog jag tåget från Eskilstuna C kl.8.07 mot Arlanda med byte i Södertälje. För säkerhets skull skjutsade lillebror Carl Göran mig in till tåget och kollade att jag kom med.

Bytet i Södertälje gick smärtfritt jag behövde bara gå från ena sidan av perrongen till den andra och resan gick direkt till Arlanda C. Där hade jag bara att följa strömmen av resenärer för att komma till inrikeshallen. Planeringen var att ha god tid för bagageinlämning och incheckning. Det fungerade, jag hade två och en halv timme till mitt förfogande. En del av den tiden fördrev jag i en av de många serveringslokaler som tycks uppfylla Arlanda. Det var ganska varmt varför jag tog av mig min mockajacka och hängde över stolryggen. När det förflutit en dryg timme ansåg jag det vara dags att leta mig fram till bagageinlämningsdisken. Där tillämpades någon form av självbetjäning och för en novis fanns ingen annan utväg än att be om råd och hjälp av andra resenärer. Sådana fanns i stort antal och en av dem tog hand om min biljett och via en massa knapptryckningar fick han ut en remsa som han fäste på min väska. Denna skulle sedan placeras på ett rullband där den försvann. Jag - å andra sidan skulle ta mig uppför en imponerande bred trappa till incheckningen. Jag hann bara ta några steg uppför den innan jag blev hejdad av en dam som artigt överlämnade mina glasögon som blivit kvar på disken. Trappan var som sagt-imponerade bred den var också imponerande lång. Äntligen var den slut, så även jag.

Efter att hämtat andan en lång stund fortsatte jag mot en disk bemannad av en vänlig kvinna med ett antal plastlådor som jag uppmanades fylla med de ting som dittills fyllt mina fickor och den elektronik som hjälper mig att kommunicera med omgivningen. Därifrån ombads jag att ta mig till gate 35. Efter viss spaning hittade jag dit. Plötsligt kom jag på att jag hade varit iförd mockajacka när jag kom till inrikeshallen men inte nu längre och erinrade mig värmen i det café jag besökt tidigare och hur jag hängt den över stolryggen. Nu började det dessutom vara dags att embarkera planet. Jag klagade min nöd för den vänliga damen vid incheckningen. Jag såg mig själv kliva ut ur terminalen på Kallax i skjortärmarna till snö och kyla. Under tiden hade den vänliga damen ett kort samtal med en av sina kollegor som snabbt försvann utför den breda trappan. Efter ett antal minuter återvände han nu med min mockajacka över armen. Jag skulle slippa frysa på Kallax. Själva flygresan var ungefär som tågresan mellan Eskilstuna och Arlanda. Inte lika jordbunden men tidsmässigt lika lång. Ankomsthallen på Kallax var inte lika vidsträckt som inrikeshallen på Arlanda, trappan inte lika bred och inte lika lång och vid foten av trappan väntade min syster Kerstin för att lotsa mig ut till den väntande bilen. Halvvägs över entréplanen stannade jag och började treva i min portfölj för att försäkra mig om att allt var med. Icke! Resehandlingarna ligger kvar i planet i fickan på stolen framför min plats. Jag skyndade mig tillbaka för att om möjligt hinna få tag på dokumenten innan det var för sent. Inne i hallen såg jag en skylt över en disk där det stod INFORMATION jag styrde kosan däråt men innan jag hann fram säger informatösen ”är det Bengt” och håller fram mappen med mina resehandlingar!! Det var en oförglömlig resa – och den är inte slut än

Onsdag 13 nov

Dagen efter ankomsten till Hortlax vaknade jag i normal tid dvs vid 11 på förmiddan och sen bar det av till Boden där vi besökte David och Rosalie, blev bjudna på kaffe med en jättegod kaka signerad David därefter till Björnsbyn och Ove för att gratta sonen som fyllde 18. Innan vi for dit insisterade Kerstin på att vi skulle äta lunch på pizzerian Blå Ängelen. God och vällagad mat. Hos Ove dukades det upp med två stora och innehållsrika smörgåstårter, som följdes av tre hemgjorda tårter!!! När Kerstin klagade över att ha ätit innan så sa Ove

”men jag talade ju om för dig att det skulle bli smörgåstårta”!! Vi var c:a ett dussin personer som skulle dela på den förtäringen. Om det berodde på för mycket mat eller utmattning hos materialet vet jag inte men två plaststolar som kallats in från uteplatsen kapsejsade under ätandet. Jag satt inte på någon av dem för jag har erfarenhet. Småningom var det dags att leta sig tillbaka till David för övernattnings, jag hade fått låna Kerstins Corolla så vi lämpade över mitt resgods och skildes åt. När jag släpat upp allt tre trappor till David och pustat ut så skulle jag kolla att allt var med. Det var det inte! Min axelväska med plånbok och id-kort saknades. Efter trappsprung och rotande i alla skrymslen var väskan fortfarande försvunnen. Samtal med Kerstin och Ove men samma resultat. Det var sen söndagkväll och inget kunde göras mer. Natten blev ju rätt orolig och TIDIGT på måndagmorgon ringde jag polisen som uppmuntrade så att jag omgående borde göra en anmälan om förlusten så skulle jag kunna köra vidare om jag bara hade en giltig fotolegitimation. Haha!! Utan axelväska – inget leg. Nå jag fick David med till polisstationen när den öppnade kl 10. Vi var inte ensamma, flera andra personer väntade på att bli insläppta. Bland den en äldre dam som granskande tittade på mig. Efter en stund frågade hon ”heter du Bergman”? Jag erkände! ”Då har jag nog hittat din väska” sa hon och höll upp föremålet ifråga. Det visade sig att hon på kvällen varit ute och rastat sin hund just som jag parkerade bilen på gatan utanför Davids bostad. När hon kom tillbaka låg det en väska på gatan bredvid bilen. Hon tog upp den, tittade i den, fann namn och adress. Hon rådgjorde med en annan kvällsvandrare som tyckte att hon borde ta var på den och försöka finna ägaren. Hon gick runt i de närmaste trappuppgångarna och kollade namnen – Ingen Bergman. Hon läste telefonkatalogen utan att finna någon som passade så hon bestämde sig för att gå ner till polisstationen så snart den öppnade. Och här var hon. Här var jag också. Till råga på allt så bodde hon i samma trappuppgång som David!! Men på hans skylt står det bara Teterin. Det blev förstås en riktig kram och hittelön. Dessutom en suck av lättnad från mig. Måndagen ägnade jag åt släktforskning i Råbäcksgården tillsammans med Niklas Nyström utan några missöden. Tisdag hade jag kommit överens med min kusin Sten Grahn att vi skulle åka till Jokkmokk. Så skedde! Resan gick utan intermezzo. Vi besökte Stens son Håkan som driver ett företag som producerar hamburgare (kallas Jokkmokkare) och diverse färser. Just den dagen stod älgfärs på schemat. Man skulle under dagen leverera ett antal halvkilos butiksförpackningar, tillsammans c.a 5 ton (tror jag att han sa).

Efter en god lunch gick färden vidare till Majtum där jag hade avtalat en träff med Per Engelmark om våra gemensamma anor. Inte oväntat kom samtalet mest att handla om Sten och Pers gemensamma bekanta och intressen, framför allt jakt och jaktkamrater. Men visst blev det en del om släkt och släktforskning också. Jag tror att jag lyckats få Per lite intresserad. Jag ska fortsätta det arbetet. Hemresan var en lugn historia- framför allt för mig som fick sitta och slöa på passagerarplatsen. Framme i Högheden bytte jag till förarstolen i Kerstins Corolla och vid åttatiden var jag tillbaka i Hortlax.

Jag var i behov av att fylla på min reskassa så jag besökte Nordeas kontor i Boden men det blev en besvikelse, när det äntligen blev min tur fick jag veta att Bodenkontoret inte hade några kontanter!! En bank utan pengar – jag begriper ingenting. Vill du ha kontanter då måste du åka till LULEÅ. Det blev ordnat när jag kom till Nordea i Piteå – utan problem. Problem hade ja däremot när jag skulle utnyttja Piteå kommuns erbjudande att som turist koppla upp min dator till nätet via kommunens öppna nätverk. Jag försökte enligt anvisningar per telefon utan att lyckas, jag besökte en datafirma som inte visste att det fanns och inte heller kunde få till det.

Då letade jag mig fram till kommunhusets informationsdisk, satte mig ned och förklarade att jag inte skulle gå därifrån förrän jag fått veta hur uppkoppling skulle göras. Efter en stund hade damen i disken raggat upp en ung herre som faktiskt kunde klargöra saken för mig. Nu vet jag att bara jag är i eller nära kommunala byggnader (kontor, skolor, bibliotek m m) så är jag bara ett klick från internet.



I kväll var Kalle L och jag till Långnäs och åt palt, Kerstin fick vara hemma och ta emot syjuntan (dålig planering!!) I morgon bär det av till Luleå för en heldag i släktforskningens tecken. (vad det kan innebära?)

Bengt.

PITEA-TIDNINGEN lördagen den 4 februari 1967

Av
E. E. Sjölund

Ur minnesalbumet

Fick inte köpa mat - måste tigga

Minnen å episoder som vi människor upplever, har en förunderlig förmåga att etsa sig in i vårt medvetande, så vi kan uppleva dessa om och om igen, när de passera revy för vår inre syn.

Ett av dessa minnen som daterar sig från slutet av november månad 1917 — alltså är från den tid, då krig rådde i världen och brist på mat å kläder rådde i månget hem, önskar jag med PT:s medgivande återgiva.

Vid denna tid rådde knapp tilldelning på livsmedel. Om jag inte misstär mej, så var tilldelningen för 10 personer 32,4 kg vete-mjöl och dito rågmjöl för en hel månad. Då det dessutom rådde brist på andra matvaror, så blev den dagliga ransonen ytterst knapphändig. Men som nöden är uppfinningens moder, beslutade jag, (då 14 år) i samråd med mina föräldrar att göra en resa till nedre Pitebygden för att om möjligt skaffa tillskott, till den knappa ransonen. Utrustad med 250 kr, en gammal stor träspark, och ännu större optimism, anträdde jag så färden från Björkliden, Långträsk ned mot Roknäs. Framkommen dit började jag genast med att förverkliga min föresats, att skaffa extra tilldelning till brödransonen. Men till min stora förvåning skulle det visa sig att detta var lättare sagt än gjort.

Jag gick från gård till gård och begärde att få köpa litet kornmjöl, men överallt fick jag samma svar. "Vi har inget mjöl att sälja". Flitigt arbetade jag hela dagen med att besöka alla gårdar, med hopp om att det till slut skulle lyckas. Man bara grusade förhoppningar blev resultatet av första dagens mödor.

Jag tänkte ej på att alla som odlade korn var skyldiga att deklarerera sitt innehav för myndigheterna. Oriktiga uppgifter var belagda med stora böter. Modet svek nu mer och mer, men ett sista försök måste jag ännu göra. Jag gick in i en av de gårdar som står vid vägen mot Svensbyn (jag minns nu ej vilken) jag omtalade mitt ärende, men då sa mor i huset:

— Unge vän, du skall icke begära att få köpa, utan du skall tigga så skall du se att det går bättre. Med det rådet ställde jag färden mot Svensbyn. Kommen på bron över Rokån, stod jag där länge och väl, noga övervägande vad som var att göra. Skulle jag ge allt förlorat eller skulle jag försöka mej på det råd jag fått av den där snälla mor, där jag sist varit inne? Det kändes så svårt att börja tigga när jag hade pengar så jag kunde betala. Men jag hade ju hela dagen försökt den

utvägen, men helt misslyckats. Bara två alternativ stod mej till buds: antingen att resa tomhänt tillbaka hem och säga till far och mor att jag hade misslyckats, eller att bita i det sura äpplet och börja tigga. I denna svåra situation, stod jag länge och övervägde för och emot.

Mitt beslut blev att jag, trots att det var i högsta grad motbudande, pröva det råd jag fått. Jag minns att en tår rullade ned för kinden. Men försöka duger. Jag tog mod till mig och gick in i den sk Tolvmansgården (Persons snickeri numera) Klockan var då cirka 8 på kvällen. Jag dristade mig att säga fram ärendet. Mor Persson sa inte många ord, men gick till mjöllådan, öste i cirka

1/2 kg, kom fram till mig och sade så vänligt. "Var så god". Jag minns jag blev så glad att jag tänkte att jag skall aldrig glömma den snälla tanten. Hade jag fått massor av pengar kunde jag inte blivit gladare. Mitt beslut blev att kommande dag fortsätta på den inslagna vägen. Den första gården jag kom att besöka blev där nu Simon Sandberg bor. Jag sa mitt ärende. Den unga frun svarade med samma:

Jåå, no sko föl hää gå. Komm å föle mä ope häbbre.

Fortsättning nästa sida.

Jag var ej sen att göra henne sällskap. Dittkommen lagade hon till cirka 15 kg och sa, varså gåod". Överväldigad av förvåning och tacksamhet, lämnade jag henne 15 kr fast hon ville ingenting ha. Du har ju fått det. Så fortsatte jag att gå från gård till gård i Svensbyn, det tog mej om jag minns rätt 3 dagar. Resultatet blev cirka 90 kg kornmjöl och 2 1/2 tunna potatis. Mängden på varje ställe varierade högst betydligt. Inte var det på alla ställen så stor påse jag fick, men jag vill minnas att jag inte blev utan på något ställe.

Jag glömmer aldrig vilken tacksamhet jag kände till dessa vänliga människor. Det var ju så tungt å svårt att gå fram som tiggare. Men dom visste kanske den regeln. Att det är tiggarens rätt att få. Överlycklig och glad ställde jag nu färden hemåt. Jag beslutade nu att ta tåget hem från Bölebyn. Det med möda hopsamlade dyrbara gåvogodset samlades på ett ställe, för att sedan hämtas med häst.

Färden från Svensbyn till Bölebyn företogs givetvis med min trogna träspark. En episod från den resan kan jag aldrig glömma. När jag kom på den stora slätten som är mellan Sjulnäs och Långnäs får jag se en som hade

varit på sidan om vägen efter en skrinka hö som han hämtat i en lada. När jag skulle fara förbi honom blev jag varse en låda som var ungefär 1 meter lång och en halv meter bred som var täckt med en säck. I samma ögonblick som jag skulle fara förbi, blåste ena säskhörnet upp och då såg jag att lådan var halv med palt. Troligtvis hade den varit gömd i höet i ladan.

Kvickt som tanken stoppade jag fem paltar av förrådet i mina fickor. De var frusna som isbitar. Palten var ju en vara som jag aldrig hade sett sedan före kriget. Jag minns att jag gnagde av dessa paltar så att det blödde från tänderna. Jag har många gånger önskat att jag skulle ha vetat vem denna man var. Jag skulle nog i dag inte tveka att ge honom en krona stycket för denna härliga måltid. Tilläggas bör att magen inte mätte riktigt så gott av kalaset. Det bör väl knappast tilläggas att det blev stor glädje när jag kom hem och för far och mor berätta de resultatet av min äventyrliga expedition. Mor jublade av glädje. Nu hade hon att sätta på bordet åt de många munnarna. Hon var så lycklig att hon ville bli med mej när jag med hästen for att hämta hem den stora ransonen som inte var på kort.

"Snoddas"

Flottarkärlek,
Barndomshemmet.

SVEN LINDBERG:
Cara cara bella bella,
Drömflickan,

och andra schlager för
omg. leverans.

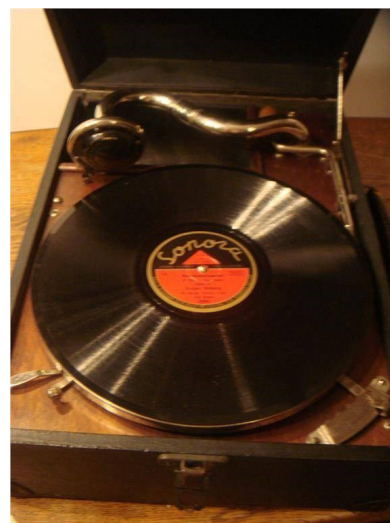
RADIO-grammofoner
i stor sortering.

Radiocentralen

H. WENNMAN,
tel. 338 Älvsbyn.

*Visst minns vi väl Snoddas
och flottarkärlek och Radio-
centralens skivförsäljning???*
samt vev-grammofonen.

*"Snoddas"-annonsen troligt-
vis från början eller mitten
på 1950-talet.*



Brasilienfararna.

Hösten 1909 utbröt den första riktigt stora strejken i Sveriges historia. Sverige befann sig samtidigt i en lågkonjunktur och många arbetare hade fått sänkta löner. Nöden bredde ut sig och många hotades av svält. Strejken avbröts till sist och arbetsgivarna vann. Många av de som strejkat blev svartlistade och kunde inte få något arbete överhuvudtaget i Sverige. Kanske inte så konstigt då, att en del av dessa såg sig mer eller mindre tvungna att utvandra. De som inte hade några pengar att utvandra till USA eller Canada hörde talas om att de kunde få fri resa till Brasilien där de skulle tilldelas gratis mark att odla. Sammanlagt utvandrade ca 4 000 svenskar till Brasilien.

Den första delen av resan betalades av emigranterna själva, de var tvungna att ta sig till Hamburg. Men därefter stod den brasilianska staten för resan. Man behövde nybyggare i Brasilien för att odla upp mera mark. Emigranterna skulle förvandla urskogen till bördiga åkerfält. Det fanns emigrant värvare som fick provision för varje person som de lyckades skicka iväg.

Resan dit var mycket svår. En femtedel sägs ha dött på vägen till slutmålet som var kolonin Guarany. Barn och vuxna dog under båtresan eller under färden in i djungeln. De drabbades av undernäring och tropiska sjukdomar. Resan in i djungeln kallades ”dödskaravanen”. Eftersom de flesta som reste till Brasilien var arbetare och inte bönder var det säkert extra svårt för dem. Det var en stor grupp gruvarbetarfamiljer som lämnade Malmfälten i Norrbotten.

Klimatet måste ha varit svårt att härda ut, somrarna var mycket varma och vintrarna hade långa torrperioder och häftiga regn med översvämningar. I oktober 1911 svämmade Uruguayfloden över och dränkte det omgivande landskapet. Svenskarnas bostäder och boskap sveptes med av vattenmassorna. En del fick klättra upp i träden för att inte svepas med av vattnet.

I januari 1912 bestämde en grupp svenskar att skriva ett brev till Sveriges statsminister Karl Staaf. De begärde hjälp att återvända till hemlandet. Staten hjälpte en del att återvända, men säkert var det en del som missade detta tillfälle att resa hem igen. Kanske nåddes de aldrig av nyheten om att en återresa var möjlig. Några valde också att stanna kvar i Brasilien. Det kunde vara av stolthet- inte ville man resa tillbaka fattigare än när man reste ifrån Sverige! Cirka 500 svenskar repatrierades.

Av dem som stannade kvar i Brasilien vet man rätt lite. De flyttade någon annanstans och gifte sig med brasilianare, de assimilerades i samhället. Många vet kanske inte ens idag att de har svenska rötter.

Den svenska kolonisationen av Brasilien misslyckades. Man valde då att flytta över gränsfloden till Argentina. Man flydde de eländiga förhållandena i djungeln. Man hade hört talas om en finländsk koloni i Argentina, i Bonpland i Misiones provinsen. Där fann de mycket bättre odlingsmöjligheter. Man odlade mycket yerba, det är te som dricks mycket i Argentina. Även tobak, frukt och grönsaker kunde odlas där. Svenskarna bildade kolonin Villa Svea som idag heter Oberá 1928.

Filmen ”Inte långt från Rio de la Plata” är baserad på bland annat familjen Hedmans öde. Erik August Hedman föddes 1859 i Nästräsk, Jokkmokk. Hans far var född i Vistbacka i Älvsby församling och hade blivit nybyggare i Nästräsk. Eriks fru hette Anna Erika Eriksson, hon var född 1861 i Nedre Tväråsel. Paret bodde i Annelund i Älvsby församling och fick där flera barn. Vad som föranledde Erik och Anna att emigrera vet man inte. Erik var ju bondson och hade ett hemman i Annelund. Men 1909 flyttar familjen två gånger, först till Tårrejaur i Jokkmokk och bara någon månad senare till Gällivare församling. Erik står som gruvarbetare där. Kanske tillhörde Erik de strejkande arbetarna i gruvorna.

I april 1911 reser i alla fall familjen iväg till Hamburg för vidare befordran till Brasilien. De har sex barn med sig på resan samt en liten flicka som bara är två år gammal. Hon tycks vara en fosterdotter till paret Hedman.

En av sönerna, David Hedman skriver brev hem till Sverige. Här är lite av hur han beskrev resan till Brasilien. (Jag har inte ändrat i texten, han skrev sällan punkter eller komman men istället har streck skrivits in för bättre förståelse):

”vi hade fri resa från Hamburg till Brasilien – det var Brasilianska regeringen såm kåstade på resan – vi betalade resan till Hamburg – der blev vi instalerade i en stor barak - där fik vi vara bland de der smutsiga Ryssar och Pålaker – båten var nog ganska bra, men så var de där smutsiga Pålaker och Ryssar fulla med lus – när det var tid att ätta så kãm dãm som hungriga jur – resan på båten tog nära en månad, så sen båtresan var slut fik vi resa några hundra kilåmeter på tåg”

”det var en liten by såm hete Ichny med en lång gata – det var y juni månad rãngnit och kalt – vi hade læmnat en stor del av de varma klåder för dem sa det var så varmt klimat – der väntade oss hästvangnar att frakta ås till platsen såm var utvalt ått ås – det var nära två hundra kilometer, dåliga vägar – rãngnit och några nätter med fråst – när det ren-gnade på natten fik vi sitta y vangn heler under vangnen – dåliga tålt så man fik dra på sig vad man hade för att inte bli blöt – när då äntligen vi kãm fram till den plats der resbilletten tog slut var en plats såm hete Guarany – då blev vi instalerade y en gammal smedia med dåligt tak och sämre väggar – ja då var det att söka utt jorden såm var och en ville ha – de platser såm var lediga dett var endast y den täta urskogen men då började fålket att tykka at det var int det paradis dãm hade väntat sig”

David berättar vidare att de hamnade ute i vilda skogen, det fanns ingen plats att sätta upp hus på. Folket började klaga och längta hem. Människor började bli sjuka, många dog, både barn och vuxna. Ibland dog båda föräldrarna och barnen blev ensamma. Det fanns ingen familj som inte miste någon av familjemedlemmarna. I Davids familj dog brodern Johan ute i djungeln (i filmen ”Inte långt...” visas hur han begravdes i djungeln). Även flickan Signe som följde med familjen dog, bara två år gammal.

David nämner att många svenskar återvände till hemlandet. Av hundratals familjer fanns kanske ett tiotal familjer kvar skriver han. Familjen Hedman var också beredda att återvända men han skriver att ingen ville säga ”vi far hem nu”. De fick en annan jordlott då de lämnat sin koloni i djungeln. På så sätt blev det att de stannade kvar. Han skriver att fadern arbetade dagen lång, att modern längtade hem och att det inte var lätt för dem. Modern Anna Hedman arbetade som barnmorska (outbildad förstås) och han skriver att hon inte fick mycket betalt när hon förlöste kvinnor, ibland ingen betalning alls.

Det finns även brev kvar som Anna Hedman skrev hem till Sverige. Hon berättar lite om livet där. Hon skriver bland annat: ”Aldrig blir jag fri hemlångtan så länge jag lever” och ”Om jag endast fick resa hem på ett kort besök skulle jag vara nöjd att vända hit” Hon skriver också att det är så roligt att få brev från Sverige men att hon gråter varje gång hon läser ett.

En son i familjen, Arthur Hedman reste några månader senare än resten av familjen till Brasilien.

Han gifte sig med en svenska i Brasilien och fick en dotter där. Han fick en jordlott men inget understöd av Brasilianska staten eftersom många svenskar rest hem. Han ansåg att klimatet var ogynnsamt och att familjen var svaga till hälsan. De fick då tillåtelse att återvända hem. Hans familj återvände till Sverige med fartyget ”Bahia Castillo” via San Javier i juni 1913.

Anna Hedman dog vid 80 års ålder i Oberá och Erik Hedman dog också vid 80 års ålder på samma plats. Paret har många ättlingar i Oberá och andra platser i Argentina. Idag lever de flesta av Hedmans ättlingar ett gott liv i Argentina. Vad som också är intressant i historien är att under junta-tiden i Argentina valde några från den yngre generationen att fly till Sverige. Ett barnbarnsbarn till Erik och Anna var en av dem som miste sin man under juntatiden. Han försvann spårlöst och hon har aldrig fått veta vad som hände med honom. Hon valde då att fly till Sverige med sina barn. Även andra flydde till Sverige från förtrycket under juntan. En del har återvänt till Argentina men det finns ättlingar till Anna och Erik som bor här i Sverige idag. Så har cirkeln slutits på något vis!

Nämnas kan också att två av Eriks och Annas söner var med och grundade staden Oberá, nämligen Sigurd och Oskar Hedman.

Här är en länk med berättelser från några av de svenskar som återsändes till Sverige, det ger en bra bild av hur de hade det ute i den brasilianska djungeln:

http://www.stockholmskallan.se/ContentFiles/SSA/0052B_Fattigvardsnamnden_understodsdelegerade/0052B_A2_37_Rapport_om_atervandande_brasilienfarare_aug_1912_1.pdf

SSA/0052B_Fattigvardsnamnden_understodsdelegerade/0052B_A2_37_Rapport_om_atervandande_brasilienfarare_aug_1912_1.pdf

Margaretha

Ordföranden Carin Blom skriver på 1:a sidan även att Älvsbyns forskarförening har fått tag på filmen "Inte långt från Rio de la Plata", vi har tidigare haft den men med dålig kvalitet, nu är både ljud och bild bättre. Margaretha har även skickat med ett par bilder, inte bästa kvalitén, men fantastiska ändå.



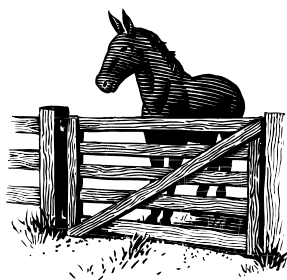
Familjen Hedman. De enda som för tillfället är identifierade säkert är den gamle mannen med skägg som är pappan i familjen, Erik Hedman och den äldre kvinnan som är Anna, mamman (hon som håller i barnet). Men det är deras familj, barn och barnbarn.



Mannen med skägg till höger är Erik Hedman och troligtvis någon av sönerna som bearbetar sockerrör ? eller vad ?

I förra numret hade vi en berättelse av Börje Öhman:
**MORDET VID
OTTOSTORP I
JOKKMOKKS SOCKEN
ÅR 1906.**

Efter tidningens utskick så hittade Börje den här bilden av Robert Lundmark, Född 1860 i Byske. Det var Lundmark som så brutalt blev mördad i närheten av Vitbäcken.



Gamla Fotografier



Detta hus stod på Norra Byn, ca 200 meter från Helge Granbergs ladugård rakt mot Löparheden, till höger på bilden syns Helge Granbergs lada i bakgrunden.

Nr 1 är Sara Margareta Berggren f. 1833-10-21 i Muskus, död 1932-06-27 i Älvsbyn.

Gift 1:a gången med Lars Johansson f. 1820-07-30 i Sikfors, död 1883-06-16 i Älvsbyn.

(Barn bl.a Verner Larsson). Sara Margareta var gift 2:a g. 1898-08-04 med Johan Isaksson Lidström f. 1829-12-04 i Öjebyn d. 1908-03-21 i Älvsbyn.

Känner ni igen någon på bilden, eller andra detaljer? Hör av er till någon i forskarföreningen. (Nr 1 kallades i folkmun för Larssons Måora)

Bildens ägare Birgit T. Nilsson

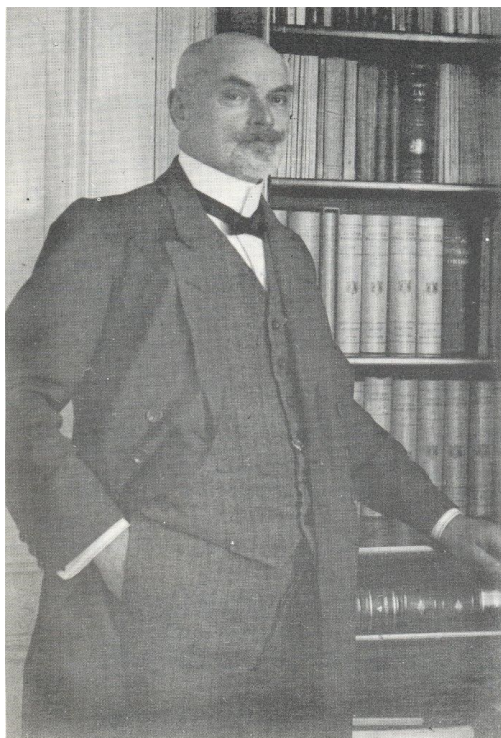


Fam. Karl och Johanna Öberg
Korsträsk.

1. August Helmer f. 1883
2. Oskar Emanuel f. 1888
3. Karl Johan f. 1881
(tog sig efternamnet Karlberg)
4. Hilma Johanna f. 1878
5. Hulda Maria f. 1879
6. Alma Margareta f. 1886
7. Anna Viktoria f. 1891
8. Karl Emanuel Öberg
f. 1853 i Korsträsk
9. Johanna Erika Seger
f. 1859 i Tvärån
10. Sten Albert f. 1897
11. Beda Lovisa f. 1902
12. Edit Augusta f. 1894

Bildens ägare Aina Berggren.

Gamla Fotografier Efterlysning.



Finns det någon som har bilder av provinsialläkaren Karl Alfred Hjalmar Lundgren. Född 1862-12-02 i Lomma (Malmöhus län, Skåne).

Älvsbyns Forskarförening efterlyser originalbilden. Den här bilden är från en bok, så kvalitén är inte bra.

Det var Hjalmar Lundgren som myntade uttrycket "Älvsbyn Norrbottens pärla". Lundgren flyttade från Älvsbyn 1910 till Råneå.



Bilden ovan:
Hjalmar Lundgren byggde huset Villa Sparta 1898.
Huset låg där idag Polar Hotell ligger.

***Har Ni gamla intressanta bilder?
Kom med dem, så får vi låna och skanna in dem!***

Gör ett besök i vår *Forskarhörna*, vi behöver **Din hjälp med att identifiera bilder!**
Bilderna finns också på vår hemsida.

www.byn.panatet.se

Missade ni PT:s artikel? så återges den här nedan. Jag har beställt boken, men inte hunnit få tag på och läsa den ännu.

Röda korset i Älvsbyn har fått ett tackbrev från en tysk soldat som fått vård på krigssjukhuset i Älvsbyn. I artikeln står det inget om att det är omskrivet, ser fram emot att läsa boken. Återkommer i nästa nummer av Byabladet. Gun

Kopia från Piteå Tidningen Onsdag 31 juli 2013

Stens minns kriget

RITEÅ

Sten Losenborg från Luleå var jägarsoldat med stationering i fjällen, på gränsen mot Norge, under andra världskriget. I det civila var han anställd vid SJ. Hans minnen från beredskapsåren är faktaspäckat sprängstoff som han samlat i en lättillgänglig bok tillägnad desertörer och krigsfångar. En uppföljare av mera privat karaktär är redan på gång.

Innan Sten Losenborg, född 1923, blev inkallad till militär tjänstgöring, ägnade han sig bland annat åt sabotageverksamhet mot Tysklands vapentransporter på Inlandsbanan. En lockande risk att ta då han och en lika ung kamrat i sitt civila arbete skötte växlingsarbetet på bangården i Vännäs.

Skrämmande fakta

I början av boken "Jägarsoldat vid gränsen. Beredskapsminnen och krigsfångar i Norrbotten" (Sivart förlag) delar Sten Losenborg med sig av dessa och andra händelser om hur tyskarna tilläts ta Norrbotten och övriga Sverige i besittning trots den officiella neutraliteten.

Särskilt skrämmande för en norrbottning framstår Tysklands omfattande ak-

tiviteter i Luleå och Malmberget, isynnerhet som Sten Losenborg verifierar alla sina minnen med fakta i såväl bilder som text.

Arkebuseringar

Bokprojektet är resultatet av flera års funderingar angående en viss tysk soldat som deserterade till den förläggning Sten Losenborg var chef för.

- Vi låg vid svensk-norska gränsen, 40 meter fågelvägen från den tyska posteringen. Strax innan freden kom deserterade den här soldaten, vi var tillsammans i fyra dagar och jag gillade honom men frågade inte vad han hette eller var han kom ifrån. Det var ett misstag.

- Sedan dess har jag alltid undrat vad som hände med honom och de andra desertörerna. Materialet i krigsarkiven var hemligstämplat till 2011, men då kunde jag börja mina efterforskningar, säger Sten Losenborg.

De som utan lov lämnar sin militärtjänst anses allmänt vara brottslingar som förtjänar att straffas och Sverige hjälpte Tyskland med det, enligt Sten Losenborg:

- Desertörerna var i regel tvångsrekryterade från de länder som Tyskland ockuperat. 30 000 soldater deserterade från tyska armén och 23 000 av dem arkebuserades.

- I arkiven syns att Sverige skickade tillbaka deser-

törer till Tyskland, Finland, Norge och Danmark. De blev arkebuserade klockan nio morgonen därpå.

Sten Losenborg påminner om det som också forskaren Tobias Berglund och författaren Niclas Sennerteg kom fram till efter att ha grävt i arkiven. I boken "Svenska koncentrationsläger i Tredje rikets skugga" från 2008, konstaterar de att socialdemokraten Tage Erlander i egenskap av statssekreterare i socialdepartementet, satte sin signatur under denna anpassningspolitik tillsammans med departementchefen Gustav Möller.

- De skickade folk till en säker död. Med min bok vill jag visa att det finns människor bakom begreppet desertör. De flesta var tvångs-inkallade - varför skulle de slåss för tyskarna som ockuperat deras land?

- Beslutet att rymma från det egna förbandet måste ändå ha varit väldigt svårt, så de hade säkert mycket goda skäl.

Minnesmärken

Sten Losenborg säger att ämnet desertörer alltför länge varit tabubelagt i Tyskland, så nu tycker han att det är bra att det i år byggs ett minnesmärke i Hamburg och på andra platser i landet över de tyska desertörerna.

- Det är på tiden att de får upprättelse.

I sin bok berättar Sten Losenborg förutom om oli-



Bilderna i boken kommer från flera håll, bland annat Piteå-Tidningens arkiv.

ka människoöden också om andra händelser i norra Sverige under beredskapsåren, en del välkända och andra knappt kända alls. Han nämner också sitt arbete som distriktschef för Räddningskåren i Norrbotten och Västerbotten, samt hur han blev egen företagare innan pensioneringen.

Uppföljare

Men det som mest intresserat förlaget, som uppmanat honom att skriva en uppföljare på delen som berör personliga glimtar ur hans liv, är hans resor till samtliga länder i det forna östblocket. Hustrun Ingrid Losenborg som renskrivit bokmanuset och kommit med synpunkter under arbetets gång bekräftar:

- Sten har fört ett väldigt aktivt liv och han har besökt 92 länder. Allt han gör blir jättestort!

Karina Sundkvist

Kopia från Piteå Tidningen Onsdag 31 juli 2013



Sten och Ingrid Losenborg har hållit ihop i mer än 40 år.

FOTO: MARTIN FRYKLUND



En bild från den trevliga utflykten till Stenvalls Lantbruksmuseum i Sikfors den 29 september. I mitten den alltid uppdaterade och alerta guiden Inger Stenvall.



En mysig interiör från husets övre våning.

Älvsbyns forskarförening

vill önska er alla

en riktigt trevlig
Forskarhelg



Vy över Lomtjärn, Älvsbyn 2012
Foto Gun Jonsson



Under december och till den 20 januari har Forskarföreningen ingen bemanning i forskarhörnan. Men för medlemmarna går det som vanligt att låna nyckel i biblioteket och forska på egen hand. Uppstår problem? ring någon från styrelsen. Telefonlista se på sid 2.

